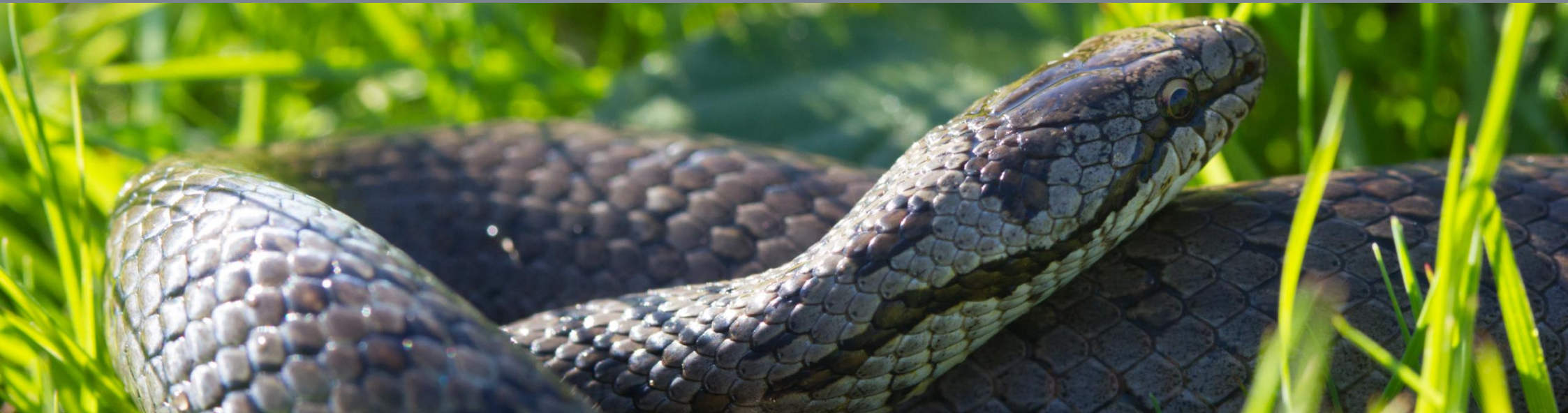

Resultatenverslag vervolgonderzoek vleermuis en eekhoorn

Crematorium Julianasingel Docfalaan, Oss

titel rapport
**Resultatenverslag ver-
volgonderzoek vloer-
muis en eekhoorn**

datum
12 oktober 2020

projectnummer
P01310

opdrachtgever
Gemeente Oss

BRO
Projectleider
JR
Projectteam
MvdS, RdM, NL

bron Kaft
MvdS

BRO
Bosscheweg 107
5282 WV Boxtel
T +31 (0)411 850 400
E info@bro.nl
www.bro.nl

*“Als we anderen de ruimte niet gunnen zullen we zelf steeds
meer opgesloten raken.”*

Prof. Hans Galjaard

Inhoudsopgave

1 Inleiding	3
1.1 Aanleiding	3
1.2 Doel	3
2 Omschrijving plangebied	3
2.1 Huidige situatie	3
2.2 Toekomstige situatie	3
3 Werkwijze	5
3.1 Vleermuizen	5
3.2 Eekhoorn	6
4 Resultaten	6
4.1 Vleermuizen	6
4.1.1 Verblijfplaatsen	6
4.1.2 Foeragerende vleermuizen	6
4.1.3 Vliegroutes	6
4.2 Eekhoorn	7
4.3 Overige soorten	7
5 Effectenbeoordeling	7
5.1 Vleermuizen	7
5.2 Eekhoorn	7
5.3 Overige soorten	7
6 Conclusie	8
7 Bronnen	9

1 Inleiding

1.1 Aanleiding

Opdrachtgever is voornemens om aan de oostzijde van het huidige mortuarium een crematorium aan te bouwen en de parkeerplaats te vergroten. Middels een verkennend flora- en faunaonderzoek (quickscan), uitgevoerd door BRO¹, is vastgesteld dat het plangebied geschikte nestlocaties voor eekhoorn bevat en het gebouw binnen het plangebied geschikte verblijfplaatsen bevat voor vleermuizen. Naar aanleiding hiervan is onderzoek gedaan naar de nesten van eekhoorn en is een vleermuisonderzoek uitgevoerd in het seizoen van 2020, om verblijfplaatsen van vleermuizen vast te stellen dan wel met voldoende zekerheid uit te sluiten. In dit rapport worden de resultaten van dit nader onderzoek gepresenteerd.

1.2 Doel

Dit onderzoek zal antwoord geven op de volgende vragen:

- Zijn er verblijfsfuncties van vleermuizen aanwezig in het gebouw?
- Zo ja, welke soort, aantal en verblijfsfunctie m.b.t. vleermuizen betreft het hier?
- Zijn er nesten van eekhoorn aanwezig binnen het plangebied?
- Leiden de werkzaamheden tot verlies of verstoring van verblijfplaatsen?
- Leidt de uitbreiding tot overtreding van de verbodsbepalingen uit de Wet natuurbescherming en is een ontheffingsaanvraag noodzakelijk?

Indien bij aanwezigheid van beschermde soorten het treffen van maatregelen noodzakelijk is, omdat de huidige verblijfplaats komt te vervallen/wordt verstoord, dan zullen deze (mede ten behoeve van een ontheffingsaanvraag) voldoende moeten worden onderbouwd middels een separaat activiteitenplan, omdat met een aan zekerheid grenzende waarschijnlijkheid vast moet komen te staan dat de maatregelen ook daadwerkelijk de functie die de gebouwen hebben voor de soort(en), doen behouden. Ook dient te worden getoetst of de huidige staat van instandhouding van de soort niet in het geding is.

Ten behoeve van het eventueel indienen van een ontheffingsaanvraag dienen ook aspecten als doel, (wettelijk) belang en alternatievenafweging te worden onderbouwd. Deze eventuele vervolgfase ten behoeve van een ontheffingsproject maakt geen deel uit van onderhavig vervolgonderzoek.

2 Omschrijving plangebied

2.1 Huidige situatie

Het plangebied is gelegen in het zuidoosten van Oss, op de hoek van de Julianasingel en Docfalaan. In figuur 2 is de topografische ligging van het plangebied weergegeven.

Het plangebied bestaat momenteel uit een mortuarium met kantoor, en een kleine parkeerplaats. Het oostelijk deel betreft een gemengd bos met een open weilandje in het midden en enkele wandelpaden hier doorheen. In figuur 3 is een luchtfoto van het plangebied en de directe omgeving weergegeven. De figuren 4 t/m 6 geven een impressie van het plangebied, middels foto's die zijn genomen tijdens het verkennende veldbezoek.

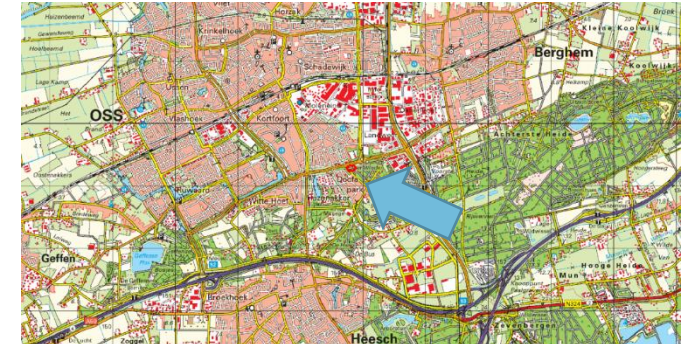
2.2 Toekomstige situatie

Aan de oostzijde van het huidige mortuarium zal een crematorium aangebouwd worden op de open plek. Ook zal de parkeerplaats vergroot worden in het zuiden van het plangebied. Een deel van het bosgebied dient verwijderd te worden, met name in het zuiden en midden van het plangebied.

¹ BRO is lid van het Netwerk Groene Bureaus (NGB). Het NGB is de brancheorganisatie voor groene adviesbureaus en heeft als doel kwaliteitsbevordering en belangenbehartiging. Onze werkzaamheden voeren wij dan ook uit volgens de door het NGB vastgestelde gedragscode (versie juni 2008, aangevuld in februari 2010). De medewerkers binnen de discipline ecologie voldoen aan de door het Ministerie van EZ genoemde voorwaarden voor ter zake deskundigen op het gebied van ecologisch onderzoek. Dit onderzoek is op zorgvuldige wijze uitgevoerd conform de toepasselijke en van kracht zijnde protocollen en richtlijnen voor onderzoek.

Figuur 1: Zijde Mortuarium waar aan gebouwd wordt

Figuur 2: Topografische kaart ligging plangebied (1:25.000)

Figuur 3: Luchtfoto plangebied en directe omgeving

Figuur 4: Te verwijderen bomen tussen Mortuarium en open veld

Figuur 5: Open veld vanuit zuiden richting westen

Figuur 6: Docfalaan ter hoogte van nieuwe inrit

3 Werkwijze

3.1 Vleermuizen

Voor vleermuizen zijn in de periode half mei tot en met september 2020 in totaal vijf aanvullende veldbezoeken per deelgebied uitgevoerd. Dit betreft de meest gunstige periode van het jaar waarin vleermuizen aantoonbaar van een onderzoeksgebied gebruik kunnen maken. Gedurende de periode mei tot en met half juli hebben de meeste soorten hun zomer- en kraamverblijfplaatsen bezet en zijn druk bezig met het grootbrengen van jonge dieren. Vanaf eind juli vallen de kraamkolonies uiteen, verspreiden de vrouwtjes zich en gaan op zoek naar het gezelschap van baltsende mannetjes. Winterverblijfplaatsen zijn zeer lastig aan te tonen. Van zomerverblijfplaatsen, kraamverblijven en paarverblijfplaatsen mag zekerheidshalve aangenomen worden dat deze ook als winterverblijfplaats gebruikt kunnen worden, zolang de temperatuur niet te laag wordt (vorst).

De laatvlieger heeft als enige soort geen standaard invlieg-tijd. Het zwermgedrag is bij deze soort ook korter en kan al plaatsvinden vanaf 1 á 2 uur na het uitvliegmoment. Omdat het niet reëel is om de hele nacht binnen een of meerdere deelgebieden te zoeken naar laatvliegers, hebben in de periode half mei - half juli twee gerichte avondrondes (circa 2 uur na zonsondergang) plaatsgevonden met een tussenliggende periode van minimaal 30 dagen, ten behoeve van het aantonen/uitsluiten van zomer- en kraamverblijfplaatsen van de laatvlieger. Daar kraamgroepen van de gewone dwergvleermuis door het in- en uitvliegen in deze eerste twee uur ook goed waarneembaar zijn, dit mede in verband met de groepsgrootte en het tijdig terugkomen om de jongen te zogen, is hieromtrent door de betreffende straten met meerdere personen te doorlopen een voldoende betrouwbaar beeld

verkregen omtrent de aan/afwezigheid van kraamverblijfplaatsen. Daarnaast is tijdens de extra avondronde ten behoeve van gierzwaluw ook nog een uur na zonsondergang gelet op uitvliegende vleermuizen en heeft er in de periode mei – juli tevens een ochtendronde (circa 2 uur voor zonsopkomst) plaatsgevonden ten behoeve van het aantonen/uitsluiten van zomerverblijfplaatsen van de gewone dwergvleermuis. Vervolgens hebben in de periode half augustus - eind september twee avondrondes, met een tussenliggende periode van minimaal 20 dagen, plaatsgevonden ten behoeve van het aantonen/uitsluiten van de functie paarverblijfplaats. Ten behoeve van het indiceren van een massawinterverblijfplaats, is de eerste avondronde vóór september 2020 uitgevoerd. Tabel 1 geeft een overzicht van de uitgevoerde veldbezoeken voor vleermuizen.

De inventarisatiemethode is conform de richtlijnen van het protocol voor vleermuisonderzoek (versie maart 2017), dat is

opgesteld door het vleermuisvakberaad van het Netwerk Groene Bureaus en de Zoogdiervereniging. Dit protocol schrijft voor dat de onderzoeksinspanningen afhankelijk zijn van de te verwachten soorten en functies. Het protocol heeft tot doel het belang van de functies van onderzoekslocaties voor soorten vleermuizen effectief en efficiënt vast te stellen dan wel uit te sluiten. In het bijzonder wanneer de aanwezigheid van gebiedsfuncties of soorten wordt uitgesloten, zou een onderzoek volgens het protocol als juridisch voldoende moeten worden aangemerkt.

Tijdens de veldbezoeken is voornamelijk gelet op uitvliegende, invliegende of zwermende vleermuizen. Daarnaast is er ook gelet op foeragerende en passerende vleermuizen. Tijdens de twee laatste veldbezoeken is voornamelijk gelet op sociale geluiden. In de periode half augustus - september

Tabel 1 Bezoeken i.v.m. vleermuisinventarisaties

Datum	Type onderzoek	Tijdsduur onderzoek	Zon op/onder	Weer	Temperatuur
28-05-2020	Vleermuizen (kraam- en zomer-verblijf)	21.35-23.40	21.39	Wind gemiddeld 3 Bft Geheel bewolkt Geen neerslag	13°C
29-06-2020	Vleermuizen (kraam- en zomer-verblijf)	21.55-00.00	22.00	Wind gemiddeld 4 Bft Zwaar bewolkt Geen neerslag	16°C
17-06-2020	Vleermuizen ochtend (zomerverblijf)	03.15-05.20	05.19	Wind gemiddeld 2 Bft Zwaar bewolkt Geen neerslag	12°C
17-08-2020	Vleermuizen (paar-verblijf)	21.55-02.00	20.56	Wind gemiddeld 2 Bft Zwaar bewolkt Geen neerslag	20°C
07-09-2020	Vleermuizen (paar-verblijf)	21.10-02.00	20.10	Wind gemiddeld 2 Bft Zwaar bewolkt Geen neerslag	15°C

produceren mannetjes vleermuizen de meeste sociale geluiden vanuit of vliegend rondom bebouwing om vrouwtjes te lokken.

Alle veldbezoeken zijn uitgevoerd met behulp van een batdetector (Pettersson M500-384) met opnamemogelijkheid en weergave van sonogrammen. Een batdetector zet het voor het menselijk gehoor niet hoorbare ultrasone geluid van vleermuizen om naar frequenties die wel hoorbaar zijn. Op basis van de geluidsfrequenties en ritmes kunnen verschillende soorten vleermuizen worden onderscheiden. De opnamemogelijkheid is belangrijk omdat de geluidsopnames kunnen worden gebruikt voor het determineren van soorten die op basis van hun geluid moeilijk zijn te onderscheiden (met name Myotis-soort) en waarbij het sonogram uitsluitsel kan geven.

Tijdens de veldbezoeken waren de weersomstandigheden voor het waarnemen van vleermuizen gunstig. De weersomstandigheden voldoen aan de protocollaire eisen voor vleermuisen onderzoek: temperatuur niet lager dan 10 °C, de windsnelheid beneden de 5 Beaufort en geen sprake van neerslag, anders dan lichte motregen (zie tabel 1).

3.2 Eekhoorn

Tijdens de quickscan flora en fauna in januari 2019 zijn twee nesten aangetroffen welke zijn beoordeeld als geschikt nest voor eekhoorn (zie figuur 7). Het betrof een nest in de vork van een grove den direct ten oosten van het voormalige tennisveldje (oostelijke nest) en een nest in een conifeer ten westen van de zithoek in de tuin van Docfalaan 12. Om de nesten te controleren is op 21 april 2020 met een boomklimmer van Pius Floris beoordeeld of de nesten momenteel in gebruik zijn door eekhoorn.

Figuur 7: Locaties nesten (gele ster)

4 Resultaten

4.1 Vleermuizen

4.1.1 Verblijfplaatsen

Er is geen binding met het gebouw binnen het plangebied waargenomen. In het voorjaar werd regelmatig door een of enkele individuen van de gewone dwergvleermuis gefoera-geerd rond de bosrand. In het najaar was het binnen het plangebied beduidend rustiger. Een enkele keer werden sociale roepjes gehoord door een overvliegende vleermuis. Gezien deze roepjes niet met regelmatige vluchten werden waargenomen betreft het waarschijnlijk geen baltsterritorium. Ook is er geen zwermgedrag waargenomen. Bij geen van de veldbezoeken zijn in- of uitvliegende dieren waargenomen. Aan de hand van het onderzoek zijn geen verblijfplaatsen aangetroffen binnen of in de directe omgeving van het plangebied.

4.1.2 Foeragerende vleermuizen

Tijdens de veldbezoeken zijn enkele foeragerende vleermuizen rondom de bosrand waargenomen. De voorgenomen plannen zullen echter niet leiden tot een afname in foerageermogelijkheden.

4.1.3 Vliegroutes

Tijdens de veldbezoeken zijn in de directe omgeving geen eenduidig vliegpatronen aangetroffen welke door meerdere individuen werd gevolgd. In het voorjaar is tweemaal een overvliegende laatvlieger waargenomen. Deze volgden eveneens geen eenduidig vliegpatroon.

4.2 Eekhoorn

Bij de controle van de eekhoornnesten bleek dat het oostelijke nest vrijwel volledig uit de boom was gewaaid. Enkele takken markeerde de locatie waar het nest voorheen was waargenomen. Omdat het nest al een vervallen staat had tijdens het eerste bezoek, is de verwachting dat het nest door een storm uit de boom is gewaaid, of dat het door vogels is verwijderd.

De conifeer waar het westelijke nest zich in bevond bleek te zijn overleden. De takken waren bruin en verdord, en half uit elkaar gevallen. Dit is waarschijnlijk het gevolg van de recente droogte in combinatie met de ongunstige standplaats van deze boom. Het nest wat een jaar eerder was aangetroffen was hier eveneens niet meer aanwezig. Het vermoeden is dat deze door de staat van de boom eveneens er uitgevallen is.

Omdat de nesten beide zijn verwijderd is nogmaals een controle uitgevoerd van de bomen binnen het plangebied. Hierbij zijn geen nieuwe nesten aangetroffen welke in potentie door de eekhoorn kunnen worden gebruikt.

4.3 Overige soorten

In de te kappen bomen kunnen vogels (zonder jaar rond beschermd nest) broeden. Hiermee dient rekening te worden gehouden door buiten het broedseizoen of na een controle te werken.

5 Effectenbeoordeling

5.1 Vleermuizen

Doordat er geen verblijfplaatsen van vleermuizen binnen het plangebied aanwezig zijn is een overtreding hieromtrent op voorhand uitgesloten.

Het plangebied doet dienst als foerageergebied voor vleermuizen. Doordat een deel van de bomen gekapt worden verdwijnt hier een deel van. Echter, doordat een deel behouden blijft zal een andere bosrand ontstaan, wat een belangrijk element is voor vleermuizen. Daarnaast is in de directe omgeving een grote hoeveelheid opgaand groen aanwezig. Een overtreding hieromtrent is daarmee eveneens uitgesloten.

De uit voorzorg geplaatste paalkast voor vleermuizen mag na een controle (met zaklamp) worden verwijderd, indien er op dat moment geen vleermuizen in de paalkast verblijven.

5.2 Eekhoorn

Binnen het plangebied zijn geen nesten aanwezig welke in gebruik (kunnen) zijn door eekhoorn. Overtredingen met betrekking tot deze soort zijn daarmee eveneens uitgesloten.

5.3 Overige soorten

Indien de kap van de bomen buiten het broedseizoen plaats vindt, en bij de werkzaamheden de zorgplicht in acht wordt genomen, zijn overtredingen hieromtrent niet te verwachten.

6 Conclusie

Binnen en in de directe omgeving van het plangebied zijn geen rust- en verblijfplaatsen van een vleermuissoort waargenomen, noch zijn er (potentiele) nesten van eekhoorn aanwezig. Overtreding van een verbodsbepaling van de Wet natuurbescherming met betrekking tot een vleermuissoort en eekhoorn is uitgesloten. Er hoeft geen ontheffing te worden verkregen, noch zijn er enige vervolgstappen noodzakelijk met betrekking tot deze soort(groep)en.

Wel dienen de volgende maatregelen in acht te worden genomen:

- De uit voorzorg geplaatste paalkast kan na een controle (met zaklamp) worden verwijderd, indien op dat moment geen vleermuizen van de paalkast gebruik maken;
- De kap van het opgaand groen dient buiten het broedseizoen te worden uitgevoerd. Het broedseizoen loopt globaal van half maart t/m half augustus;
- Met betrekking tot de zorgplicht dienen eventueel aangetroffen dieren tijdens de werkzaamheden de kans te krijgen om het plangebied zelfstandig te verlaten. Bij soorten als egel en gewone pad kunnen de dieren met beleid verplaatst worden naar een veilige plek buiten het plangebied.

Tabel 2 Overzicht aanwezigheid beschermde soorten en te nemen type maatregelen

Soortgroep	Aanwezig	Hoeveel	Overtreding	Maatregelen
Vleermuizen	Nee	-	Nee	-
Eekhoorn	Nee	-	Nee	-
Overige soorten ²	Mogelijk	-	Mogelijk	Rekening houden met broedseizoen en zorgplicht

² Dit betreft soorten die niet honkvast zijn en/of waarvan de nest/verblijfplaats niet jaarrond is beschermd. Echter mogen de nesten/verblijfplaatsen met eieren of jongen niet worden verstoord/verwijderd. Hieromtrent dient per complex de situatie qua planning en werkzaamheden te worden afgestemd met de begeleidend ecooloog.

7 Bronnen

- Dietz C., O. von Helversen & D. Nill 2011. Vleermuizen. Alle soorten van Europa en Noordwest-Afrika. De Fontein/Tirion Uitgevers, Utrecht.
- Kennisdocument Gewone dwergvleermuis, versie 1.0 BIJ12 juli 2017
- Kennisdocument Ruige dwergvleermuis, versie 1.0 BIJ12 juli 2017
- Limpens, H., J. Regelink & R. Koelman 2010. Vleermuizen en planologie. Zoogdiervereniging, Nijmegen
- Ministerie van Economische Zaken 2016. Soortenbescherming bij ruimtelijke ingrepen. Lees hier wat de Wet natuurbescherming daarover regelt. Versie 1.3, december 2016. Ministerie van Economische Zaken, Den Haag.
- Vleermuisvakberaad Netwerk Groene Bureaus, Zoogdiervereniging (2017) Vleermuisprotocol 2017, maart 2017.
- SOVON Vogelonderzoek Nederland 2018. Vogelatlas van Nederland. Kosmos Uitgevers, Utrecht.

www.bro.nl | info@bro.nl

Hoofdvestiging Boxtel

Boscheweg 107
5282 WV Boxtel
T +31 (0)411 850 400

Vestiging Amsterdam

Rijnspoorplein 38
1018 TX Amsterdam
T +31 (0)20 506 19 99

Vestiging Tegelen

Industriestraat 94
5931 PK Tegelen
T +31 (0)77 373 06 01